

Aan
De minister van Financiën en Cultuur

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
5 januari 2024
Ons kenmerk
Cft 202400003
Pagina
1/8

Uw kenmerk

Bijlage
2

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp
Advies op basis van artikel 11 lid 1 LAft bij de tweede vastgestelde begrotingswijziging 2023

Geachte mevrouw Maduro,

Op 22 december 2023 ontving het College Aruba financieel toezicht (CAft) de tweede vastgestelde begrotingswijziging 2023 (VBW) van Aruba. Hierbij ontvangt u het advies van het CAft bij deze VBW.¹ In bijlage 1 vindt u een nadere uitleg en cijfermatige onderbouwing.

Oordeel

De VBW toont voor 2023 een financieringsoverschot voor de collectieve sector van 1,6 procent van het bruto binnenlands product (bbp).² Van het financieringsoverschot wordt 1 procent van het bbp begroot bij het land en 0,6 procent bij de overige entiteiten van de collectieve sector. Aruba voldoet daarmee ruimschoots aan de begrotingsnorm van het financieringssaldo van de collectieve sector van minimaal 1 procent van het bbp. Op basis van de laatste uitvoeringsinformatie verwacht het CAft echter dat het overschot hoger uitvalt dan begroot in de VBW.³ Vanwege de (eventuele) doorwerking van dit resultaat naar 2024, verzoekt het CAft Aruba om de begroting 2024 hierop aan te passen.

Bij zijn advies bij de tweede ontwerpbegrotingswijziging 2023 (OBW) en Najaarsnota deed het CAft de volgende aanbevelingen:

1. Verhoog, in lijn met de realisatie tot en met augustus 2023, de raming van de directe belastingbaten met ten minste AWG 20 miljoen.
2. Tref, zoals de begrotingsregels voorschrijven, additionele maatregelen voor een bedrag van AWG 6 miljoen, zodat de intensivering aan de lastenkant wordt gedekt door besparingen.

3. Voor wat betreft de personeelslasten, adviseert het CAft, in lijn met de begrotingsregels, om additionele maatregelen te treffen voor de intensivering van AWG 5 miljoen (voornamelijk verhoging overwerkvergoedingen). Tevens kan daarmee worden voldaan aan de personeelslastennorm.⁴

Bij de OBW merkte het CAft op dat de directe belastingbaten AWG 20 miljoen hoger zouden uitvallen dan begroot. Het CAft adviseerde Aruba daarom de begroting voor 2023 hierop aan te passen. Het CAft constateert dat Aruba geen opvolging heeft gegeven aan zijn aanbeveling. In de VBW zijn wel de overige baten met AWG 10 miljoen verhoogd.

Ten aanzien van de intensiveringen merkt het CAft op dat deze in de VBW worden gedekt met besparingen en meevallers aan de batenkant. De begrotingsregels schrijven echter voor dat intensiveringen aan de lastenkant volledig worden gecompenseerd met besparingen. Het CAft constateert dat met de VBW de in het protocol overeengekomen begrotingsregels niet volledig worden gevolgd.

Het CAft constateert dat de personeelslasten in de VBW met AWG 3 miljoen stijgen ten opzichte van realisatie 2022. Het protocol schrijft voor dat de personeelslasten jaarlijks nominaal dalen. Het CAft concludeert dat met de VBW niet volledig wordt voldaan aan de personeelslastennorm.

Toelichting

Het CAft verwachtte bij de OBW additionele meevallers van AWG 20 miljoen bij de directe belastingbaten.⁵ Dit beeld werd door recente uitvoeringsinformatie bevestigd. Hoewel in de VBW de overige baten zijn verhoogd, blijven de belastingbaten ongewijzigd ten opzichte van de OBW. Het CAft verwacht derhalve dat Aruba het jaar 2023 zal afsluiten met een beter resultaat dan begroot in de VBW. Het CAft adviseert Aruba de begroting 2024 hierop aan te passen.

De lasten stijgen in de VBW per saldo met AWG 1 miljoen ten opzichte van de OBW. Met deze stijging zijn de lasten in de VBW ten opzichte van de vastgestelde begroting 2023 in totaal met AWG 29 miljoen gestegen. Een deel hiervan komt door tegenvallers, zoals de hogere rentelasten door de stijging van de referentierente (LIBOR). Een deel betreft echter (beleids)intensiveringen, zoals de verhoging van de subsidie voor ouderenzorg en de stijging van overwerkvergoedingen (personeelslasten). Deze intensiveringen dienen, volgens de begrotingsregels in het protocol, gedekt te worden met besparingen.

In de VBW is een bedrag van AWG 467 miljoen voor de personeelslasten opgenomen. In 2022 bedroegen de personeelslasten AWG 426 miljoen. Gecorrigeerd voor de afbouw van de salariskorting bedragen de personeelslasten in 2022 AWG 465 miljoen. Conform het protocol, mogen de personeelslasten in 2023 derhalve maximaal AWG 464 miljoen bedragen (norm). De begrote personeelslasten liggen dus AWG 3 miljoen boven de norm. Het CAft ontvangt graag een verklaring voor de stijging van AWG 3 miljoen bij de personeelslasten.

Kenmerk
Cft 202400003
Blad
3/8

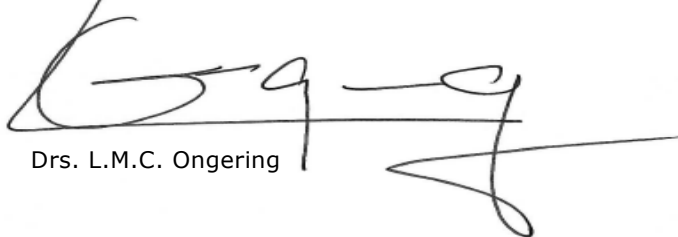
De grootste wijzigingen in de VBW doen zich voor bij de overige baten. Deze stijgen met AWG 10 miljoen ten opzichte van de OBW. Deze stijging is voornamelijk toe te schrijven aan een hogere dividenduitkering van Aruba Airport Authority (AAA) N.V. De lasten stijgen per saldo met AWG 1 miljoen ten opzichte van de OBW, wat voornamelijk wordt verklaard door een stijging in de lasten voor goederen en diensten. Het exploitatiesaldo verbetert per saldo met AWG 9 miljoen ten opzichte van de OBW.

In de VBW wordt de begrote toename van het exploitatiesaldo als meevaller, conform het meevallersbeleid, gelijkelijk verdeeld over aflossing van de schuld (AWG 4,3 miljoen) en investeringen (AWG 4,3 miljoen). Gezien de beperkte uitputting halverwege het jaar van de begrote middelen voor investeringen acht het CAft het mogelijk dat de begrote investeringen niet volledig worden uitgevoerd. Bij onvolledige uitputting adviseert het CAft de resterende middelen in te zetten voor schuldaflossing.

De overheidsschuld van Aruba zal conform de VBW eind 2023 AWG 5.625 miljoen bedragen. De schuldquote is daarmee 82 procent van het bbp. De schuldquote is sinds 2021 met 20 procentpunt gedaald, voornamelijk gedreven door de groei van het bbp. Met een hogere (verwachte) meevaller dan nu begroot, kan Aruba de schuld versneld verlagen. Met een financieringssaldo van 1,6 procent voor de collectieve sector zet Aruba een goede stap richting het behalen van de schuldnorm uit het protocol, die 70 procent van het bbp in 2027 voorschrijft. Verlaging van de schuld blijft van belang, gelet op de reeds hoge rentelasten (17 procent van de begroting) en het renterisico waaraan Aruba blootgesteld is vanwege de herfinancieringsopgave in komende jaren.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College Aruba financieel toezicht

Drs. L.M.C. Ongerling

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De minister-president van Aruba
De directeur van de Directie Financiën

Bijlage 1: Uitleg en cijfermatige onderbouwing

In tabel 1 zijn de mutaties weergegeven vanaf de vastgestelde begroting 2023. In tabel 2 wordt hetzelfde weergegeven, maar dan voor het resultaat van de gehele collectieve sector (land en entiteiten die tot de collectieve sector worden gerekend).

Tabel 1: Overzicht financieringssaldo land 2023 (in miljoenen AWG)⁶

	Begroting 2023	Δ	1e BW	Δ	2e OBW	Δ	2e VBW
Baten	1564	49	1613	36	1649	10	1659
Directe belastingen	477	20	496	51	548	0	548
Indirecte belastingen	715	23	738	-16	723	0	723
Overige baten	373	6	379	0	378	10	388
Lasten	1492	22	1514	6	1521	1	1522
Personeelslasten	460	7	467	0	467	0	467
Goederen en diensten	204	3	207	1	208	2	209
Rente	250	13	263	0	263	0	263
Subsidie	214	4	217	7	225	0	224
Overdrachten	181	-4	177	-1	176	-1	175
Bijdragen en afschrijvingen	184	0	184	-1	183	1	185
Exploitatieresultaat	72	27	99	29	128	9	137
Kapitaaldienst							
Kapitaalontvangsten	43	0	43	0	43	0	43
Kapitaaluitgaven ⁷	51	5	56	49	105	9	114
Resultaat kapitaaldienst	-8	-5	-13	-49	-62	-9	-71
Financieringssaldo Land	64	22	86	-19	66	0	66

Bron: begroting en begrotingswijziging(en) 2023 van Aruba.

Baten

De totale baten stijgen met AWG 94 miljoen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2023. Dit is met name toe te schrijven aan meevallers bij de loonbelasting, winstbelasting, dividendbelasting, BBO en de toeristenheffing. Bij de OBW adviseerde het CAft, op basis van de gunstige ontwikkelingen, die bleken uit de beschikbare uitvoeringsinformatie, om de directe belastingbaten verder te verhogen met AWG 20 miljoen. Bij de tweede UR werd dit beeld bevestigd. Het CAft verwacht dat de directe belastingbaten AWG 60 miljoen hoger kunnen uitkomen ten opzichte van de OBW.

De totale baten in de VBW worden verhoogd met AWG 10 miljoen ten opzichte van de OBW. De toename van de totale baten wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere dividenduitkering van de AAA N.V. voor 2023, hogere baten bij de post retributies, leges en rechten en van de deviezenprovisie.

Het CAft constateerde eerder een lagere realisatie bij de terug te vorderen loonsubsidie.⁸ De post rechten, boeten en overig laten een daling zien van AWG 55 miljoen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2023. Dit wordt met name veroorzaakt door de lagere realisatie bij de terug te vorderen loonsubsidie.

Lasten

De totale lasten stijgen met AWG 1 miljoen ten opzichte van de OBW. Deze toename is grotendeels toe te schrijven aan hogere lasten bij goederen en diensten. Ten opzichte van de vastgestelde begroting voor 2023 nemen de lasten toe met AWG 29 miljoen.

Deze toename is met name te wijten aan hogere personeelskosten van AWG 7 miljoen, mede veroorzaakt door overwerkvergoedingen, een stijging van de rente van AWG 13 miljoen als gevolg van de stijging van de referentierente (LIBOR), en hogere subsidies van AWG 10 miljoen.

Het protocol schrijft voor dat er jaarlijks een nominale daling van de personeelslasten moet plaatsvinden. Gecorrigeerd voor de afbouw van salariskorting waren de personeelslasten in 2022 AWG 465 miljoen. In de VBW worden de personeelslasten begroot op AWG 467 miljoen. Volgens het protocol zouden de personeelslasten echter maximaal AWG 464 miljoen mogen bedragen, wat betekent dat de personeelslastennorm met AWG 3 miljoen wordt overschreden.

Kapitaaldienst

Het hogere exploitatieresultaat van het land van AWG 9 miljoen wordt gelijkelijk aangewend voor schuldreductie (aflossingen) en investeringen. De additionele investeringen zijn met name gericht op onderhoud en verbouwing van gebouwen. Het CAft merkt op dat in afgelopen jaren het begrote investeringsniveau niet is behaald, onder andere vanwege beperkte uitvoeringscapaciteit. Bij de VBW zijn de investeringen verder gestegen met AWG 4 miljoen naar AWG 52 miljoen. Het is van belang dat de betreffende verplichtingen voor het einde van 2023 zijn aangegaan en ten laste komen van de begroting 2023. De niet tijdig verplichte investeringsmiddelen moeten worden ingezet voor schuldaflossing.

Collectieve sector en overheidsentiteiten

Het in de VBW verwachte financieringsoverschot van de collectieve sector van Aruba bedraagt 1,6 procent van het bbp. Dit bestaat voor AWG 66 miljoen uit het financieringssaldo van het land (1 procent van het bbp) en AWG 42 miljoen exploitatiesaldi van de overige entiteiten in de collectieve sector (0,6 procent van het bbp).

De exploitatiesaldi van de overige entiteiten van de collectieve sector blijven ten opzichte van de OBW ongewijzigd. Er wordt een overschot van AWG 35 miljoen verwacht bij de Algemene Ziektekosten Verzekering (AZV) en AWG 50 miljoen bij de

Sociale Verzekeringsbank (SVb). Bij de tweede UR 2023 constateerde het CAft een substantieel surplus bij de Aruba Tourism Authority (ATA) van AWG 26 miljoen. Het ligt derhalve in de rede dat ATA het jaar 2023 afsluit met een overschot. In de VBW wordt nog uitgegaan van een nihil resultaat.

De Rijksministerraad heeft in 2020 een taakstelling voor de structurele bezuinigingen in de zorg geïntroduceerd. De AZV verwacht in 2023 een besparing van AWG 51 miljoen te realiseren. De AZV streeft naar een duurzaam en financieel gezond zorgstelsel, waarbij concrete stappen worden genomen om een meerjarig uitgavenkader op te zetten als een belangrijk instrument voor het beheersen van zorguitgaven. Het CAft staat in beginsel positief tegenover een uitgavenkader indien dat duidelijk een remmend effect heeft op de ontwikkeling van de zorguitgaven. Ten aanzien van de reservevorming bij de AZV, geeft het CAft Aruba in overweging om een kleine reserve bij de AZV aan te houden om schokken op te kunnen vangen, en het merendeel van het overschot aan te wenden voor schuldaflossing van het land. Dit vanwege de hoge schuldquote van 82 procent en de rentelasten die 17 procent van de begroting bedragen.

Tabel 2: Overzicht resultaat collectieve sector (in miljoenen AWG) ⁹

	Begroting 2023	Δ	1e BW	Δ	2e OBW	Δ	2e VBW
Financieringssaldo land (A)	64	22	86	-21	66	0	66
Exploitatie	72	27	99	29	128	9	137
Kapitaaldienst	-8	-5	-13	-50	-62	-9	-71
Resultaat entiteiten (B)	1	25	26	16	42	0	42
AZV	8	11	19	16	35	0	35
SVb	23	27	50	0	50	0	50
ATA	0	0	0	0	0	0	0
Serlimar	0	0	0	0	0	0	0
SEPB	1	0	0	0	0	0	0
UA	1	0	0	0	0	0	0
Correcties	-30	-13	-43	0	-43	0	-43
Collectieve sector (A + B)	65	47	112	-5	108		108
Tekort/overschot (% bbp)	0.9		1.6		1.6		1.6
bbp	6.850		6.850		6.850		6.850

Bron: begroting en begrotingswijziging(en) 2023 van Aruba.

Op 21 maart 2023 is, conform het voorstel van Aruba, de collectieve sector voor het jaar 2022 vastgesteld door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Voor 2023 en verder is door BZK voorgesteld om de wijze van vaststelling van de collectieve sector tussen de landen (Aruba, Curaçao en Sint Maarten) te harmoniseren.

Kenmerk
Cft 202400003
Blad
7/8

In dat kader werkt Aruba momenteel, in samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek van Aruba en het Centraal Bureau voor de Statistiek van Nederland, aan de optimalisatie van het proces van vaststelling van de collectieve sector. Het CAft heeft weinig zicht op de voortgang van dit traject en blijft benadrukken dat een spoedige vaststelling van de collectieve sector, inclusief een eventuele herziening van de samenstelling van de collectieve sector (zoals het betrekken van de ziekenhuizen bij de collectieve sector), van belang is.

Bijlage 2: Eindnoten

---

¹ Op basis van artikel 11 lid 1 van de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft) reageert het CAft op de Landsverordening tot wijziging van de begroting 2023. Het toetsingskader voor de beoordeling van de begroting wordt gevormd door de LAft en het protocol Aruba-Nederland van 22 november 2018 (het protocol). De looptijd van het protocol is op 20 januari 2022 met twee jaar verlengd en eindigt 31 december 2023.

² IMF, World Economic Outlook Database, October 2023.

³ Cft, kenmerk 202300135, Reactie op de tweede uitvoeringsrapportage 2023, d.d. 22 december 2023.

⁴ Cft, kenmerk 202300111, Advies bij de tweede ontwerpbegrotingswijziging 2023 en Najaarsnota van Aruba, d.d. 31 oktober 2023.

⁵ Cft, kenmerk 202300111, Advies bij de tweede ontwerpbegrotingswijziging 2023 en Najaarsnota van Aruba, d.d. 31 oktober 2023.

⁶ In deze tabel is sprake van afronding op hele AWG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

⁷ De extra aflossingen conform de meevallersbeleid ten bedrage van AWG 29 miljoen worden meegerekend bij de kapitaaluitgaven.

⁸ Cft, kenmerk Cft 202300078, Reactie op de eerste uitvoeringsrapportage, d.d. 30 augustus 2023.

⁹ In deze tabel is sprake van afronding op hele AWG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.